

PAGINES BADALONINES VISCUEDES - EL TINENT CORONEL ANTONIO RADUA

Durant els quaranta anys de franquisme es digueren tantes i tantes coses comeses pels rojós –assassinats, robatoris i d'essers traïdors a la Madre Patria- que, fins i tot, les arribaren a infiltrar a una bona part de la gent. De la gent, naturalment, que no visqueren aquells quasi tres anys de guerra civil que desencadenaren en Franco i tota la reacció espanyola per tal d'ensorrar la Segona República, que tant pacíficament s'implanta el 14 d'abril de l'any 1931. Segons ells, els franquistes, totes les malifetes i crims que es cometeren al nostre país foren obra dels rojos. En canvi, ells –els franquistes-, com a bons santets que eren que son, encara, els seus supervivents, mai no s'embrutaren les mans de sang humana. I per tant si de debò ens deixessin escodrinyar – i amb tota llibertat – els arxius oficials de l'Estat, quantes i quantes coses no es revelarien, si no es que els hagin fet desaparèixer com han fet en moltes coses.

Amb tot és molt curiós de constatar que, un cop acabada la guerra civil, els franquistes es donaren força pressa a aixecar monuments i a posar plaques de marbre amb els noms i cognoms de los caídos por Dios y por la Patria o sigui els "assassinats" pels rojós. En canvi, mai no han publicat ni fet esment dels republicans que ells assassinaren. Per cert que, si algun dia s'arriben a publicar, tothom quedarà esfereït dels ciutadans que "ells", els franquistes, arribaren a matar. Pel que fa referència a Badalona, podem afirmar i assegurar i algun dia esperem que es podrà demostrar amb els noms, cognoms i dates, els ciutadans que es mataren d'un costat i l'altre.

Avui, però, no es tracta ben bé de parlar d'això. Del que es tracta es de saber quin fou el comportament que tingueren els rojos i els franquistes per tal d'evitar fets repugnants, assassinats i afusellaments. En aquest aspecte ens creiem prou autoritzats per a afirmar i provar, si convé, que un cop finalitzada la guerra, ningú, ni les "autoritats" franquistes, no feren res ni donaren un pas per salvar cap dels ciutadans antifeixistes que condemnaren a mort i que foren executats, la majoria d'ells, al Camp de la Bota, de Barcelona.

Com ja hem dit públicament, i en altres ocasions, El Comitè de Salut Pública de la nostra ciutat, i amb la col·laboració d'una bona colla de militants obrers i de partits d'esquerra republicans, quants i quants n'evitaren d'assassinats, que cometien els irresponsables i incontrolats. En canvi, i com a "premi", els components d'aquell Comitè, Vicenç Duran de la Unió de Rabassaires, Anselm Toya, del P.O.U.M., Antonio Martínez, de la F.A.I., i Frederic Xifré i Masferrer, que exercia la doble funció de President i de Batlle de la ciutat, varen esser afusellats. Com d'altres que foren uns excel·lents i coratjosos col·laboradors de l'esmentat Comitè de Salut Pública per tal d'evitar disbauxes, com Joan Caballería, Marià Gil, Josep Romeo, Laureà Ligeró, Amadeu Bonet i tants i tants més, que foren també afusellats bàrbarament i que, d'esmentar-los tots, ompliríem diverses quartilles.

Però...., anem al gra del que avui volem dir i explicar:

Quan el general Primo de Rivera donà el cop d'Estat, i amb la complicitat del rei Alfons XIII, el 13 de setembre del 1923, implantà la Dictadura Militar, el que de seguida va fer –entre altres coses- va esser dissoldre tots els Ajuntaments de Catalunya amb l'acusació de catalanistes i separatistes. Per a reemplaçar-los va constituir unes Comissions Gestores, que estaven integrades per uns quants "notables" dels pobles. Comissions Gestores que eren presidides per oficials de l'Exercit. A Badalona fou designat per a ocupar l'esmentat càrrec el comandant d'infanteria Antonio Raduà, que era cunyat d'Antonio de P. Planes, director i

propietari del setmanari "EL ECO DE BADALONA" funcionari de l'Ajuntament i bon amic nostre. Amistat nascuda amb aquest darrer en els primers mesos d'implantada la Segona República, que fou quan ell, en Planes, va arribar a conèixer personalment el que veritablement eren els militants cenetistes. Per ell, que sempre havia estat un home conservador i "d'ordre", no deixaven de sorprendre moltíssim els reaccionaris i gent de dreta badalonina quan veien, i sovint, que es passejava pels carrers o que prenia cafè amb ells a Can Vidal, amb l'Antoni Blanco, en Pere Cané, en Joan Manent i alguns altres destacats militants sindicalistes llibertaris. Totes aquelles amistats i relacions foren una veritable revelació no solament per a tothom, sinó per el mateix Planes. I més quan, més d'una vegada, declarava als seus amics polítics i de dreta, que els homes de la C.N.T. no eren el que ell s'havia imaginat que eren abans de conèixer-los. Tant és així que considerava que els qualificatius i les persecucions de què sempre havien estat víctimes d'aquells nous amics seus per part de tots els governants espanyols, havien estat, i eren més que injustos i inqualificables. En efecte, tot allò fou una veritable revelació per a l'amic Planes.

Tornem, però, amb el Comandant Raduà...

La Dictadura d'en Primo de Rivera en constituir les Comissions Gestores Municipals, i per tal de fer-se simpàtics a tots els ciutadans i alhora dona popularitat al cap d'Estat, inventà que cada dilluns i a la nit, les Comissions Gestores Municipals es reunissin públicament en els salons dels Ajuntaments per a deliberar i acordar tots els assumptes de tràmit. I que, un cop tot discutit i aprovat de l'Ordre del Dia, tots els ciutadans presents a la sessió deliberativa podien, si volien, intervenir per a exposar totes les queixes que tinguessin o proposar solucions a tots els problemes que la ciutat requeria que es portessin a terme i per al bé de tots. No podem negar que aquesta iniciativa que tingué Primo de Rivera va caure força bé a l'opinió pública. Tant fou així que, cada setmana a les sessions que se celebraven als Ajuntaments s'omplien els salons municipals. Com a President d'aquestes Comissions designaren oficials de l'Exercit. Per a l'Ajuntament de Badalona fou nomenat el Comandant Antoni Raduà, el qual, com a President de la Comissió Gestora, demostra tenir un gran tacte i molt ponderat en totes les coses i problemes que aquella tenia per resoldre. Tot i que tothom li reconeixia les esmentades qualitats, no trigaren a sortir les "bruixes" discordants per a crear-li problemes. I aquestes "bruixes" no foren altres que alguns elements dels mals anomenats "Sindicats Lliures", de tan tristos records a Catalunya. Sobretot a les poblacions de Badalona, Barcelona, Manresa i Mataró, entre altres. Bé, un dilluns a la nit, i en el precís moment que el comandant Raduà donava per closa la sessió de l'Ajuntament, sorgí d'entremig del públic el destacat element d'aquells "Sindicats Lliures", en Lleguia Lliteres, acompanyat d'alguns pistolers de Barcelona i de la ciutat de Badalona, demanant per parlar "ja que no es podia tolerar que els elements de la Confederació Nacional del Treball -C.N.T.-" tot i que estaven al marge de la Llei, continuaven pressionant i obligant els treballadors badalonins a cotitzar pels Sindicats Unics". Afegí que "si les autoritats locals no posaven cura a privar-ho, ells, els "Sindicats Lliures", tenien prou "influències" en el Directori Militar, presidit per Primo de Rivera, per a paralitzar tot el que feien els sindicalistes i anarquistes cenetistes". Aquesta intervenció d'en Lleguia Lliteres, fou corejada per dues dotzenes de persones que l'acompanyaven i amb crits estridents. El Comandant Raduà, que es va molestar molt amb aquella "bufarada Pinxasca", va demanar a en Lleguia Lliteres si era ciutadà badaloní, pregunta a la qual aquest darrer, força contrariat, va respondre que no. Però que, en tant que espanyol, tenia

dret a poder intervenir en totes aquelles coses que cregués convenient. "En aquest cas, doncs, jo us prego, a vos i als vostres acompanyants, d'abandonar aquest saló de sessions i com més aviat millor". Es clar, davant la fermesa de Raduà, aquells intrusos abandonaren l'Ajuntament, bo i amenaçant en termes violents que la setmana vinent tornarien. I, efectivament, es presentaren una colla de "valents i pinxos" del Sindicat Lliure. I, aquesta vegada, a més del "cap gros" Leguia Lliteres, acompanyats d'en Ramón Sales Amenós, l'home "clau" d'aquells fatídics "Sindicats Lliures". Però... en aquest moment precís i complimentant un dels acords que s'havien pres en la reunió celebrada el dia abans al Bosc de Can Trias, el destacat militant cenetista, d'ofici paleta, i veí badaloní, demana per parlar. El comandant Raduà, després de demanar-li si vivia a Badalona, i això comprovat de seguida pels guàrdies urbans, li va concedir la paraula. En aquest moment l'expectació fou grandiosa, car no deixava d'esser sorprenent que un militant cenetista i llibertari prengués la paraula per a parlar públicament en un centre oficial. Els elements del "Lliure", i en Salas en cap, protestaren furiosament que es deixes parlar un militant del Sindicat Únic abans que ells. El bon amic i company Joan Serret i Bruguera sense immutar-se gens ni mica i amb una serenitat i clarividència sempre molt normal en ell, desgranà amb força eloqüència el que eren els "Sindicats Lliures", els quals, amb la seva actuació al servei de la burgesia catalana i emparats i protegits per Martínez Anido i Miguel Arlegui i la policia, no havien fet més que sembrar el dol assassinant dignes ciutadans de la nostra ciutat i en altres poblacions de Catalunya. Demanà, i en nom de la C.N.T., que el comandant Raduà ordenes de fer foragitar de la nostra ciutat aquells elements forasters i perillosos per a la bona tranquil·litat de Badalona. Una gran ovació coronà el discurs ponderat i responsable que havia pronunciat el nostre gran amic i company Joan Serret i Bruguera. En Sales, fora de si i de mala manera, amenaçà al comandant Raduà dient-li que "esto no terminará así como así". Aquest darrer, i amb força energia, ordenà a la policia municipal d'expulsar del Saló en Ramon Sales, Leguia Lliteres i els "pinxos" que els acompanyaven.

No cal que es digui que durant uns dies tot allò que succeí a l'Ajuntament fou comentat apassionadament per tota la població.

I no cal que es digui, també, quins foren els elogis que tots els elements liberals i republicans de la nostra ciutat varen fer al comandant Raduà en enfrontar-se amb tots aquells elements que venien a pertorbar la tranquil·litat del nostre poble a instancies d'alguns elements de la reacció badalonina que mai no havien donat la cara. I no podem, ni volem, amagar, igualment, el reconeixement i la simpatia que va merèixer en Raduà a tots els treballadors de la C.N.T. la seva actuació. I per altres actuacions que va tenir, amb les quals va evitar persecucions i empresonaments a molts ciutadans de casa nostra.

Més tard, força més tard, es proclamà la Segona República, mes d'abril del 1931, durant la qual el nostre país hagué de viure diverses convulsions violentes i de tot ordre. Com, també, es produí el 6 d'Octubre de l'any 1934 amb violències, i molt fortes, a Catalunya i, especialment, a Asturies. D'aquelles revoltes, que fracassaren, s'inicià una forta repressió, amb morts i ferits i més de 30.000 condemnats a presó. Després de la revolta de Catalunya, patrocinada per la Generalitat, a Badalona es practicaren més de 300 detencions de militants de l'Esquerra Republicana de Catalunya, d'Estat Català, Comunistes, de Palestra, de la C.N.T., i de la F.A.I. Quasi a tots ells se'ls va processar. Un dels jutges a qui va tocar de tramitar més sumaris, "por rebelión militar", no fou altre que el comandant

Raduà. Al cap de pocs mesos, tots els seus processats foren alliberats i llurs causes sobresegudes. No cal que es digui, doncs, que l'actuació de l'esmentat comandant, i una vegada més, no va caure en oblit per tothom i molt menys en sac foradat, ja que una de les coses que són més menyspreables en les persones, és que no hi hagi un reconeixement per les coses ben fetes. I sigui qui sigui que les faci.

Ah! Però...., poc després és produí l'aixecament franquista del 18 de juliol del 1936, i tothom sap, pensem, que la revolta militar fou vençuda en dos o tres dies de lluites violentes a la ciutat de Barcelona. En aquells moments, Antonio Raduà, ja era tinent coronel del Regiment d'Infanteria de Badajoz, de guarnició a les casernes de Pedralbes. El general de l'esmentat Regiment era Angel Sampedro Aymats, i el coronel, Fermín Espallarguas Barber. Segons sembla, cap dels tres militars que acabem d'esmentar, no estaven d'acord a sublevar-se. Entre, ells i el comandant José López Ajor, el capità Mercader i altres oficials tingueren disputes molt fortes en negar-se a sublevar-se els caps superiors del Regiment d'Infanteria de Badajoz. Fins i tot un dels oficials sublevats disparà la seva pistola contra el general, al qual no va ferir. Finalment els tres oficials superiors, segons es va saber, foren tancats al Cuarto de Banderes del Regiment, en espera que, una vegada la sublevació sortís triomfant, serien jutjats en Consell de Guerra Sumaríssim, els qui s'havien negat a secundar la sublevació.

Les coses, però.... no varen sortir com el comandant José López Amor, el capità Fernando Lizcano de la Rosa i altres oficials, i el general Goded des de Palma de Mallorca, havien preparat i previst, ja que quan les tropes sortiren al carrer foren violentament rebutjades per milers i milers de ciutadans, d'obrers, i per la Guardia d'Assalt, que havia restat fidel al govern de la Generalitat de Catalunya, els quals, els uns i els altres, interpretant els sentiments antifeixistes del poble català, no podien admetre de cap de les maneres que al nostre país s'implantés la fil·loxera del feixisme. A penes en tres dies, els sublevats contra la República foren vençuts i esmicolats en tota la terra catalana. Ja es pot pensar el desgavell que es va produir entre els militars, que estaven convençuts que, com sempre que s'havien insurreccionat, tot plegat seria "un paseo militar". I no cal explicar com i de quina manera s'insultaren entre ells, amb amenaces i violències, car s'acusaven mútuament que alguns havien traït el compromís que havien contret de sublevar-se contra la República.

Entretant, els militars menys compromesos en la revolta i que alguns d'ells havien estat detinguts i tancats als cuartos de banderes en espera d'esser jutjats més tard, aprofitaren l'ensulsiada produïda a Barcelona, per vestir-se de paisà i escapar-se de les casernes. I aquest, entre molts altres, fou el cas del general de brigada Angel Sampedro Aymat, del coronel Fermin Espallargas Barber i del tinent coronel Antonio Raduà. Però.... amb el garbuix de violència que en aquells moments es vivia a Barcelona, on podien anar aquells militars, per amagar-se i evitar de caure en mans d'uns o altres dels que lluitaven pels carrers de la capital catalana?. La papereta no era gens fàcil per a tots ells. En el cas del tinent coronel Antonio Raduà, el que podem dir es que, acompanyat d'uns seus familiars, s'atreví a arribar-se fins a Badalona, a casa del seu cunyat, Antoni de P. Planes, del qual ja hem parlat més amunt d'aquest treball. Quan aquest darrer i la seva esposa veieren arribar en Raduà i amb el pla d'amagar-se a casa seva, en una casa que tenien a la barriada de Pomar de Dalt, s'esveraren de mala manera, i amb més motiu perquè, el dia abans a la nit, uns incontrolats s'havien presentat a casa seva i pretenien endur-se'n per la força en Planes, cosa que es pogué evitar per la ràpida intervenció del

Comitè de Salut Pública, que foragita els qui el volien segrestar i amb no gaire bones intencions....Davant l'esverament de la família, en Planes anà a l'Ajuntament per a parlar amb els membres que componien el Comitè abans esmentat, exposant-lo amb tota franquesa que a casa seva s'hi havia amagat el seu cunyat, el tinent coronel Raduà i tenia por que, si el descobrien, podrien pagar-ne les conseqüències tota la família. Se'l va apaivagar dient-li que el Comitè de Salut Pública es reuniria de seguida per a tractar del cas del seu cunyat.

I en efecte, aquell Comitè, que estava reunit sempre i en permanència, va tractar sense pèrdua de temps de quina solució és podria trobar per a evitar que el tinent coronel Raduà pogués ésser víctima d'ésser atropellat pels uns o pels altres dels contendents i, no cal dir, també, dels incontrolats, que tant de mal feren matant gent. I consti que, d'aquests darrers n'hi havia a tots dos costats. El Comitè de Salut Pública es reuní i examinà detingudament i amb molta serenitat el cas Raduà. Es va sospesar, amb esperit crític i alhora desapassionat, tot el que es podia fer per salvar aquell home que tant de bé havia fet a Badalona en enfrontar-se amb els pistolers del "Sindicat Lliure" i evitar un dia de sang, i per l'actuació que havia tingut, com a jutge militar, després dels fets del mes d'octubre de l'any 1934, i que ja hem explicat. Com es pot pensar, tot això que acabem d'esmentar va pesar molt, i s'acorda fer una colla de gestions prop de les autoritats civils i militars de Barcelona per a trobar la solució més adient per tal d'afavorir aquell home que estava més que desmoralitzat. Abans d'emprendre cap gestió oficial, s'acorda amagar-lo en un lloc segur i a condició que només serien quatre membres del Comitè, en aquest cas els representants de l'Esquerra Republicana de Catalunya, del P.S.U.C, de la C.N.T. i de la F.A.I., els qui sabrien on estaria amagat en Raduà. No serà de més que es digui -cosa que no deixarà d'estranyar a molta gent- que se l'amagà, i durant quatre mesos, a casa d'un destacat membre del mateix Comitè de Salut Pública. El fet, doncs, no podia ésser més arriscat des de tots els punts de vista.

Mentrestant, ja que no calia adormir-se en aquest assumpte, s'acordà fer un document dirigit al Conseller de Governació de la Generalitat i a les autoritats militars, en el qual es declarava qui era el tinent coronel Antonio Raudà, les gestes que havia tingut a la ciutat de Badalona, i convençuts que ell no havia pres part en la sublevació franquista. L'esmentat document anava signat per tots els membres del Comitè de Salut Pública i avalat per totes les organitzacions polítiques i sindicals de la localitat. S'acordà, igualment, d'anar a la Conselleria de Governació de Barcelona, en comissió, naturalment, i acompanyats d'en Joan Peiró i del diputat de la Generalitat pel Maresme, senyor Bilbeny. La delegació, doncs, era de pes. Tant és així que no podem deixar de dir, o explicar, un fet més que curiós i que cridà força l'atenció de tota la gentada que ho va presenciar. La delegació estava composta per unes dotze o quinze persones. Entre elles i en representació del Comitè de Salut Pública, Frederic Xifré, com a batlle de la ciutat, Ramón Cuadreny, del P.S.U.C, Marià Soler i l'Ay, per l'Esquerra Republicana de Catalunya, Vicenç Duran, pels Rabassaires, Vicenç Roura, per Acció Catalana Republicana, Eugeni Gota, per la Secció de Ferroviaris, Antoni Botey i Francesc Benages, per la U.G.T., Manuel Lluís Blanco, per la F.A.I., Lainez, pel P.O.U.M., i Pere Cané i Joan Manent, per la C.N.T. En començar a pujar les escales de la Conselleria de Governació, on hi havia una gran gentada que pujava i baixava, i molts uniformes militars i tothom més que atrafegat, de tot aquell brogit sortí la veu força atiplada d'un guardia civil, el qual, tirant el seu casquet enlaire, exclamà: "Esta sí que es una comisió de cojonos" "Viva la C.N.T.". Aixecarem els nostres caps i, quina no fou la nostra

sorpresa en constatar que aquell home que ens havia rebut amb aquelles "floretes" no era altre que el capità Solà, de la Guardia Civil, que havia estat destacat alguns anys a la nostra ciutat de Badalona i que havia fet de les seves en contra dels militants cenetistes. Al seu costat hi havia el guàrdia civil Adolfo Rojo, que durant molts anys havia estat la nostra bestia negra, ja que era dels que sempre tenia les mans a punt per a apallissar-nos. Tant l'amic Pere Cané, com el qui tot això està dient i explicant, tinguérem la reacció, i ràpida, de contestar el capità Solà: "Ens enganyes, cabró". Llavors quina una que s'armà. Els guàrdies civils presents no volien admetre que nosaltres haguéssim insultat el seu superior. Es clar, tots nosaltres tornàrem a replicar mantenint el que ells deien insults que havíem proferit. Amb això que, una mica esverat, es presentà en Dardalló, diputat de la Generalitat i Secretari particular del Conseller de Governació, Josep Maria España, el qual dirigint-se a en Cané i a mi, ens digué: -Sapigueu que el capità Solà i els guàrdies civils que estaven sota les seves ordres s'han batut coratjosament a la Plaça de Catalunya combatent els militars sublevats.

És possible, no ho neguem! Però tingués en compte, amic Dardalló, que aquests dos, vàrem assenyalar el capità Solà i el guardia civil Adolfo Rojo Echevarria, ens han enganyat tot el temps de la República i..., si poden, encara ens tornaran a enganyar una altra vegada. Asseveració que, fatalment, es va confirmar uns mesos més tard, ja que una nit arribaren al poble de Tortellà, de la comarca de la Garrotxa (Girona), uns autocars en que anaven guàrdies civils, militars i alguns civils que s'escapaven cap a França. Hi hagué un tiroteig entre ells i els que defensaven la barricada que entorpia l'entrada al poble. Hi hagueren alguns morts i ferits. A la majoria que anaven en els autocars se'ls desarmà, detingué i, traslladats a Girona, foren jutjats per un Tribunal Militar, i alguns d'ells condemnats a mort. Entre aquests darrers hi havia el capità Solà i Adolfo Rojo.

Després d'aquella discussió amb en Dardalló pujarem a dalt de Governació i de seguida ens varen rebre el Conseller Josep Maria España i el General José Aranguren Roldán, que acabava d'esser nomenat Capità General de Catalunya. En la conversa és parlà, naturalment, de l'incident provocat pel capità de la Guardia Civil, Solà. I, des seguida de l'assumpte del tinent coronel Raduà. Se'ls entregà el document, que, tant España com Aranguren llegiren amb molta atenció. Aquest darrer manifestà que estava més que convençut que en Raduà no estava compromès en la sublevació dels militars. Ens aconsellà que, per tal de regularitzar la seva situació, anéssim l'endemà a Capitania General i parléssim amb el coronel de la Guardia Civil, senyor Antonio Escobar Huertas, que aquest ja tindria les seves ordres necessàries per tal d'arreglar-ho.

L'endemà, doncs, en Pere Cané i jo anàrem a Capitania General i parlarem amb el coronel Escobar, el qual pretenia que li diguéssim on es trobava amagat o camuflat el tinent coronel Raduà. Ens negarem rodonament a facilitar-li-ho car creiem endevinar que, entre tots dos, existia una gran antipatia, fos pels motius que fos. Deixarem caure la conversa i marxarem ràpidament a Badalona, per tal de posar al corrent els nostres amics i companys del Comitè de Salut Pública de l'última gestió que havíem fet. S'acordà que, de moment, no toquéssim més l'assumpte.

Amb tot això, nosaltres, els del Comitè, no podíem permetre per més temps que en Raduà continués amagat i reclòs en el domicili d'un de nosaltres ja que era molt perillós per a ell i per als seus familiars. Passaren, encara, uns mesos, i tot continuava de la mateixa manera: embarrancats, car en Raduà, per la seva banda, no donava cap mena de facilitats per a resoldre la seva situació, presentant-se obertament, i sense cap mena de temença a les autoritats militars i regularitzar la

seva situació. En una paraula, tenia por, molta por. Ell ens donà prova que no era cap feixista i que es negà a secundar el moviment franquista. Ell, quin dubte hi havia, era un fervent catòlic i monàrquic de tendència liberal i rebutjava les coses mal fetes, fos qui fos, qui les cometes. Si bé es va negar a secundar el moviment facciós dels franquistes per considerar-lo anticonstitucional, tampoc no es prestava a incorporar-se a l'exercit de la República, ja que, argumentava, "yo no puedo, ni quiero, pelearme con las armas en la mano con mis compañeros, algunos de ellos, muchos, de mi pròpia promoción."

L'embarrancament, doncs, no podia esser més emprenyador. Per totes aquestes dificultats, agreujades per la tossuderia d'en Raduà, alguns companys del Comitè de Salut Pública ja començaven a manifestar el seu descontentament i a proposar al mateix temps, de deixar-lo caure, encara que nosaltres no podíem ni volíem abandonar aquell home, que veiem terriblement desmoralitzat i derrotat.

Quan a primers del mes de novembre del 1936 el nostre dissortat amic i company cenetista i llibertari Joan Peiró anar a ocupar el Ministeri d'Indústria del Govern de la República, i amb ell marxarem vuit o deu militants cenetistes destacats de la nostra ciutat per tal de col·laborar en les seves tasques ministerials, s'aprofità l'oportunitat que en Peiró s'entrevistes amb el President del Govern, senyor Largo Caballero, el qual ostentava, a més a més, el Ministeri de la Defensa, i per parlar-li de l'assumpte del tinent coronel Antonio Raduà i de quina solució es podria trobar per tal de fer-lo decidir a sortir d'aquella diguem-ne "clandestinitat" a que ell mateix s'havia condemnat a viure. Com es pot suposar, en Largo Caballero demanà a en Peiró si li podia garantir que en Raduà no estava implicat en la sublevació dels militars franquistes, contestant-li que no. A més a més, li explicà tot l'històric d'aquell home que estava enclaustrat. "En aquest cas, doncs, determinà el President del Govern i Ministre de la Guerra, feu-lo venir a València i el destinarem, de moment, a un servei administratiu i tècnic del Ministeri." Aquella solució que no deixava d'esser molt honesta, Antonio Raduà tampoc la va voler acceptar. Davant de tal actitud, no ens tocà altre remei que dir-li que nosaltres no podíem "guardar-lo" ni un moment més. Com, tampoc, poder-li garantir la seva seguretat personal, ja que el patró de la casa en que es trobava, era també un dels badalonins que havien marxat amb en Peiró a Madrid i a València. El tinent coronel Raduà no deixà de reconèixer les raons que se li exposaven. Uns dies més tard, dos components del Comitè de Salut Pública l'acompanyaren i amb tota seguretat, a un nou domicili que els seus familiars els indicaren i que mai nosaltres volguérem saber.

Un cop la guerra finalitzà, en Raduà es tornà a incorporar de bell nou a l'exercit i amb la mateixa graduació de tinent coronel. El que no sabem es si va haver de sofrir algunes "entrebancades" per a poder-s'hi incorporar. En canvi, si que sabem -i en un cas determinat- que quan jutjaren, en Consell de Guerra, un bon amic nostre i cenetista destacat de Badalona, el tinent coronel Antonio Raduà s'hi presentà amb uniforme militar, i declarà a favor del processat.

Després.... i més tard, mai més no n'hem sabut res, d'en Raduà ni dels seus familiars.